

Python for realfag

Finn Aakre Haugen og Marius Lysaker

17. juli 2020

Innhold

I	Grunnleggende Python-programmering	21
1	Innledning	23
1.1	Hvorfor lære å programmere?	23
1.1.1	Anvendelser	23
1.1.2	Undervisning	24
1.2	Program med inndata og utdata	24
1.3	Om Python	27
1.3.1	Python – kort fortalt	27
1.3.2	Hvorfor satse på Python?	27
1.3.3	Hvor populært er Python?	27
1.3.4	Når er Python ikke aktuelt?	29
1.3.5	Hvem temmer Python?	29
1.4	Skrivemåter i boken	29
1.5	Om bokens innhold	31
1.6	Oppgaver til kapittel 1	32
1.7	Løsninger til kapittel 1	32
2	Programmeringsmiljøer for Python	33
2.1	Innledning	33
2.2	Anaconda	33

2.3	Spyder	34
2.3.1	Hvordan åpne Spyder	34
2.3.2	Hvordan kjøre Python-programkode i Spyder	36
2.3.2.1	Kjøre programkode på konsollens kommandolinje	36
2.3.2.2	Kjøre programkode via skript	38
2.3.3	Eksempler på beregninger med Python	40
2.3.3.1	Python som kalkulator	40
2.3.3.2	Et Python-program for beregning og plotting	41
2.3.4	Innstilling av Spyder	46
2.3.5	Hjelp i Spyder	48
2.3.5.1	Hjelp til å finne kode som du kan skrive i ditt program	48
2.3.5.2	Hjelp til å finne syntaksfeil i din programkode	48
2.3.5.3	Løpende informasjon i Spyder om funksjoners syntaks	49
2.4	Jupyter Notebook	49
2.4.1	Hvordan starte Jupyter Notebook	50
2.4.2	Hvordan lage og redigere Notebook-dokumenter	51
2.4.3	Hvordan kjøre Notebook-dokumenter	52
2.4.4	Hvordan lagre Notebook-dokumenter	53
2.4.5	Formatering av Notebook-dokumenter	53
2.4.6	Hjelp i Jupyter Notebook	55
2.5	Visual Studio Code	56
2.5.1	Hvordan installere og starte Visual Studio Code	56
2.5.2	Kople Python til VS Code	57
2.5.3	Åpne (lage) arbeidsområde	57
2.5.4	Hvordan lage og kjøre et Python-program	58
2.6	Python-kommandolinjen i Anaconda-kommandovinduet	59

2.7	Import og bruk av funksjonspakker og -moduler	60
2.7.1	Pakker og pakkebehandling med conda eller pip	60
2.7.1.1	Pakker	60
2.7.1.2	Pakkebehandling	60
2.7.2	Innebygde funksjoner i Python (standardpakken)	61
2.7.3	Import av pakker i Anaconda-distribusjonen	62
2.7.3.1	Tilgjengelige pakker for Python	62
2.7.3.2	Opplisting av pakker som er installert på PC-en	62
2.7.3.3	Hvordan importere pakker som er installert på PC-en	63
2.7.3.4	Hvordan importere moduler som inngår i pakker	64
2.7.4	Installering og import av pakker som ikke følger med Anaconda-distribusjonen	65
2.8	Oppgaver til kapittel 2	65
2.9	Løsninger til kapittel 2	67
3	Variabler og datatyper	73
3.1	Innledning	73
3.2	Hvordan kjøre kodeeksemplene?	73
3.3	Variabler	74
3.3.1	Hva er en variabel?	74
3.3.2	Hvorfor bruke variabler når vi kunne brukt verdier direkte?	75
3.3.3	Hvordan velge variabelnavn	76
3.4	Litt om funksjoner	77
3.5	Tall og grunnleggende matematiske operasjoner	79
3.5.1	Talltyper	79
3.5.2	Hvordan formatere tall i print()-funksjonen	79
3.5.3	Matematiske operatorer	81

3.6	Tekststrenger (strings)	83
3.7	Fra tall til tekst og fra tekst til tall	84
3.8	Boolske variabler, logiske operatorer og sammenlikningsoperatorer . . .	86
3.8.1	Innledning	86
3.8.2	Boolske variabler	87
3.8.3	Logiske operatorer	88
3.8.4	Sammenlikningsoperatorer	89
3.9	Lister (lists)	90
3.9.1	Hva er lister?	90
3.9.2	Operasjoner på lister	92
3.9.2.1	Lese listeelementer	92
3.9.2.2	Hvordan oppdatere listeelementer med nye verdier . .	94
3.9.2.3	Utvide lister med nye elementer	95
3.9.2.4	Fjerne listeelementer	97
3.9.2.5	Listemanipulering med + og *	98
3.10	Tupler	99
3.11	Dictionary	101
3.12	Arrayer	102
3.12.1	Innledning	102
3.12.2	Hvordan konvertere lister til arrayer og motsatt	103
3.12.2.1	Konvertering fra liste til array	103
3.12.2.2	Konvertering fra array til liste	104
3.12.3	Lage arrayer med spesiell utforming	104
3.12.3.1	Arrayer med like elementverdier	104
3.12.3.2	Array med fast inkrement mellom elementene	106
3.12.3.3	Flerdimensjonale eller n-dimensjonale arrayer	108

3.12.4	Operasjoner på arrayer	109
3.12.4.1	Innledning	109
3.12.4.2	Størrelsen av en array	109
3.12.4.3	Lese elementverdier i en array	110
3.12.4.4	Oppdatere elementer i en array	112
3.12.4.5	Utvide arrayer med nye elementer	113
3.12.4.6	Fjerne elementer fra arrayer	113
3.12.4.7	Finne maksimum og minimum i arrayer	114
3.12.5	Matematiske operasjoner på arrayer, inkl. matriser	115
3.12.5.1	Addisjon med skalar og multiplikasjon med skalar . . .	115
3.12.5.2	Hvordan lage radvektorer og kolonnevektorer og matriser	116
3.12.5.3	Vektor- og matrisemultiplikasjoner	119
3.12.6	Matrisefunksjoner for lineæralgebra	122
3.12.7	Vektoriserte beregninger	123
3.13	Oppgaver til kapittel 3	127
3.14	Løsninger til kapittel 3	132
4	Plotting med Matplotlib	149
4.1	Innledning	149
4.2	Kurveplott	149
4.2.1	Plott av temperaturer i Skien – revisited	149
4.2.2	Flere enn ett figurvindu?	150
4.2.3	Vise plott i Plots-fanen i Help-vinduet eller i eksternt vindu? . .	150
4.2.3.1	Plottfigurer vist i Plots-fanen i Help-vinduet	151
4.2.3.2	Plottfigur vist i et eksternt vindu	151
4.2.4	Hvordan lagre figur på fil automatisk	152
4.2.5	Subplott	153

4.2.6	Hvordan sette størrelsen av figurvinduet	154
4.2.7	Matematiske symboler i diagramtittel o.l.	155
4.3	Stolpediagram	156
4.4	Kakediagram	158
4.5	Histogram	159
4.6	Oppgaver til kapittel 4	160
4.7	Løsninger til kapittel 4	162
5	Programmering av funksjoner	169
5.1	Innledning	169
5.2	Hvordan programmere funksjoner	170
5.2.1	Grunnleggende funksjonsdefinisjon	170
5.2.2	Hvordan returnere flere enn én verdi	172
5.2.3	Funksjonsargumenter med standardverdi	173
5.2.4	Funksjonskall med bruk av keyword-argument	174
5.2.5	*args og **kwargs	175
5.2.6	Dokumentasjonstekst (docstring)	176
5.2.7	Navnerom (namespace)	178
5.3	Programmering av moduler	179
5.4	Lambda-funksjoner	181
5.5	Oppgaver til kapittel 5	182
5.6	Løsninger til kapittel 5	186
6	Testing av egen kode	197
6.1	Innledning	197
6.2	Hvordan teste for funksjonsfeil?	198
6.3	Hvordan kjøre kun en del av programmet?	202

6.4	Oppgaver til kapittel 6	202
6.5	Løsninger til kapittel 6	205
7	Betingede programløp med if-strukturer	209
7.1	if-else	209
7.2	Et liv uten else	211
7.3	elif	212
7.4	Oppgaver til kapittel 7	213
7.5	Løsninger til kapittel 7	214
8	Itererte programløp med for- og while-løkker	219
8.1	Innledning	219
8.2	For-løkker	220
8.2.1	Grunnleggende programmering av for-løkker	220
8.2.2	Hvordan skrive til array-elementer i en for-løkke	222
8.2.3	Preallokering av arrayer for sparing av kjøretid	223
8.3	While-løkker	225
8.4	Oppgaver til kapittel 8	227
8.5	Løsninger til kapittel 8	229
9	Lese og skrive fildata	239
9.1	Innledning	239
9.2	Filformater	239
9.2.1	Tekstbaserte datafiler	239
9.2.2	Binærdatafiler	241
9.3	Lese dataserier fra fil	242
9.4	Skrive dataserier til fil	243
9.5	Excel-filer i Python	245

9.5.1	Innledning	245
9.5.2	Lese data fra Excel-filer inn til Python	245
9.5.3	Skrive data fra Python til Excel	247
9.6	Oppgaver til kapittel 9	248
9.7	Løsninger til kapittel 9	253
10	Databehandling med Pandas	265
10.1	Innledning	265
10.2	Byggeklossene i Pandas	265
10.3	Manipulering av dataframes	269
10.4	Dataanalyse av dataframes	272
10.5	Plotting av data i dataframes	274
10.6	Oppgaver til kapittel 10	274
10.7	Løsninger til kapittel 10	276
11	Symbolske beregninger med Sympy	281
11.1	Innledning	281
11.2	Lynkurs i symbolske beregninger	282
11.3	Hvordan beregne tallverdier av symbolske uttrykk	283
11.3.1	evalf()	284
11.3.2	subs()	284
11.3.3	lambdify()	285
11.4	Løsning av likninger	287
11.4.1	Løsning av likninger med én ukjent	287
11.4.2	Løsning av likninger med flere ukjente	289
11.4.3	Løsning av differensiallikninger	290
11.5	Manipuleringer av symbolske uttrykk	292

11.6 Symbolsk derivasjon	294
11.7 Symbolsk integrasjon	294
11.8 Matriseregning	295
11.9 Jacobimatrise (partiellderivasjon av vektorfunksjon)	297
11.10 Oppgaver til kapittel 11	299
11.11 Løsninger til kapittel 11	300
II Anvendelser av Python-programmering	
12 Numerisk derivasjon og integrasjon	307
12.1 Innledning	307
12.2 Numerisk derivasjon	308
12.2.1 Innledning	308
12.2.2 Foroverderivasjon	308
12.2.3 Bakoverderivasjon	312
12.2.4 Senterderivasjon	314
12.2.5 Valg av skritt lengde	315
12.3 Numerisk integrasjon	316
12.3.1 Innledning	316
12.3.2 Foroverintegrasjon	316
12.3.3 Bakoverintegrasjon	322
12.3.4 Trapesintegrasjon	323
12.3.5 Negativt areal?	325
12.4 Oppgaver til kapittel 12	326
12.5 Løsninger til kapittel 12	330
13 Løsning av likninger	335

13.1 Innledning	335
13.2 Likningens form	335
13.3 En god start: Plott!	336
13.4 Newtons metode	338
13.5 Oppgaver til kapittel 13	343
13.6 Løsninger til kapittel 13	344
14 Simulering av dynamiske systemer	347
14.1 Innledning	347
14.2 Hva er dynamiske systemer?	348
14.3 Framgangsmåte for utvikling av simulatorer	349
14.4 Simulator for et termisk system	350
14.4.1 Systembeskrivelse	350
14.4.2 Modellering	351
14.4.3 Diskretisering (simulatoralgoritmen)	353
14.4.4 Programmering	356
14.4.5 Simulering	360
14.4.6 Testing	360
14.4.6.1 Statisk test av simuleringen	361
14.4.6.2 Dynamisk test av simuleringen	362
14.4.7 Valg av simulatoralgoritmens tidsskritt	363
14.5 Simulatoralgoritme for mengdesystemer	366
14.6 Simulatoralgoritme for bevegelsessystemer	372
14.7 Simulator for tidsforsinkelse	379
14.8 Simulering i sann tid eller skalert sann tid	383
14.8.1 Realisering av simulering i (skalert) sann tid	383
14.8.2 Kontinuerlig oppdatert plott	385

14.8.3 Justering av parametre mens simulatoren kjører	388
14.9 Animering med Pygame	390
14.10 Oppgaver til kapittel 14	391
14.11 Løsninger til kapittel 14	400
15 Optimering	411
15.1 Innledning	411
15.2 Formulering av optimeringsproblemer	411
15.3 Noen typiske trekk ved objektfunksjonen	414
15.4 Hvordan løse optimeringsproblemer	416
15.4.1 Oversikt over løsningsmetoder	416
15.4.1.1 Analytisk metode	416
15.4.1.2 Grid-metoden	416
15.4.1.3 Iterativ metode	417
15.4.1.4 Kombinasjon av grid-metoden og en iterativ metode .	418
15.4.2 Analytisk løsning	418
15.4.3 Grid-metoden	419
15.4.3.1 Prinsippet	419
15.4.3.2 Implementering i et program	420
15.4.3.3 Optimering med én optimeringsvariabel	422
15.4.3.4 Optimering med to optimeringsvariabler uten ulikhets- begrensning	424
15.4.3.5 Optimering med to optimeringsvariabler med ulikhets- begrensning	427
15.4.3.6 Lineær objektfunksjon med ulikhetsbegrensninger . . .	428
15.4.4 Hvordan teste at du virkelig har funnet minimum	432
15.5 Oppgaver til kapittel 15	434
15.6 Løsninger til kapittel 15	438

16	Modelltilpassing til data	445
16.1	Innledning	445
16.2	Prinsippet for modelltilpassing	445
16.3	Modelltilpassing av statistiske modeller	447
16.4	Modelltilpassing av dynamiske modeller	456
16.5	Oppgaver til kapittel 16	461
16.6	Løsninger til kapittel 16	463
17	Statistikk og sannsynlighetsregning	469
17.1	Innledning	469
17.2	Utfallsrom og populasjon	469
17.3	Simulering av stokastiske forsøk	470
17.3.1	Hvorfor simulere?	470
17.3.2	Simulering med choice()	471
17.3.3	Repetere samme tilfeldige uttrekk?	475
17.4	Statistiske mål	476
17.4.1	Innledning	476
17.4.2	Middelverdi, varians og standardavvik	477
17.4.2.1	Middelverdi	477
17.4.2.2	Varians	477
17.4.2.3	Standardavvik	478
17.4.3	Forventningsverdi	481
17.5	Sannsynlighetsfordelinger	483
17.5.1	Innledning	483
17.5.2	Noen sannsynlige definisjoner	483
17.5.3	Diskret sannsynlighetsfordeling	484
17.5.4	Hyppighetsfordeling	486

17.5.5	Kontinuelig fordeling: Normalfordelingen	490
17.5.5.1	Innledning	490
17.5.5.2	Teoretisk normalfordeling	492
17.5.5.3	Simulering av normalfordeling	493
17.5.6	Kontinuelig fordeling: Uniform fordeling	496
17.5.6.1	Teoretisk uniform fordeling	496
17.5.6.2	Simulering av uniform fordeling	497
17.6	Hvordan estimere sannsynligheten for hendelser i stokastiske forsøk? . .	500
17.7	Oppgaver til kapittel 17	506
17.8	Løsninger til kapittel 17	509
18	Signalfiltrering	515
18.1	Innledning	515
18.2	Middelverdifilter	516
18.2.1	Filteralgoritmen	516
18.2.2	Noen egenskaper ved middelverdifilteret	520
18.2.2.1	Filterets lavpasseegenskaper	520
18.2.2.2	Tidsforskyvning gjennom filteret	520
18.2.2.3	Støydempning gjennom filteret	520
18.3	Tidskonstantfilter	521
18.3.1	Filteralgoritmen	521
18.3.2	Noen egenskaper ved filteret	523
18.3.2.1	Filterets lavpasseegenskaper	523
18.3.2.2	Tidsforskyvning gjennom filteret	523
18.3.2.3	Støydempning gjennom filteret	523
18.3.2.4	En sammenheng mellom tidskonstantfilter og middelverdifilter	523

18.3.2.5	Hvordan skal vi stille inn filtertidskonstanten?	524
18.4	Høypassfilter	524
18.5	Oppgaver til kapittel 18	525
18.6	Løsninger til kapittel 18	526
19	Automatisk regulering	529
19.1	Innledning	529
19.2	Reguleringssystemers struktur og virkemåte	529
19.2.1	Manuell regulering	529
19.2.2	Automatisk regulering	530
19.3	Regulatoralgoritmer	531
19.3.1	P-regulator	531
19.3.2	PI-regulator	536
19.3.3	Av/på-regulator	540
19.3.4	Foroverkopling	546
19.4	Hvordan kjøre et regulatorprogram i sann tid	549
19.5	Oppgaver til kapittel 19	550
19.6	Løsninger til kapittel 19	553
20	Programmering av praktisk utstyr	557
20.1	Innledning	557
20.2	Microbit	557
20.2.1	Innledning	557
20.2.2	Mikrobeskrivelse av Microbit	558
20.2.2.1	Oversikt	558
20.2.2.2	Programmeringsspråk	559
20.2.2.3	Maskinvare	559

20.2.2.4	Tilleggsutstyr til Microbit	559
20.2.3	Prosedyre for programmering av Microbit	560
20.2.4	MicroPython	561
20.2.4.1	Innledning	561
20.2.4.2	MicroPython-programmering i Microbits editor	561
20.2.4.3	MicroPython-programmering i editoren Mu	563
20.3	Raspberry Pi	568
20.3.1	Hva er Raspberry Pi?	568
20.3.2	Hvilket tilleggsutstyr trenger du?	568
20.3.2.1	Standard skjerm, tastatur og mus	568
20.3.2.2	Mini-berøringskjerm	569
20.3.2.3	Tilleggsutstyr	570
20.3.3	Programmering av Raspberry Pi	570
20.4	Oppgaver til kapittel 20 – ingen	571
Referanser		571

Forord

Vi har skrevet denne boken for alle som vil lære å programmere løsninger på realfaglige problemer i Python. Vi tror at boken vil være nyttig for studenter og ansatte ved universiteter og høyskoler, elever og lærere i videregående skoler og fagfolk i forskning, utvikling og industri.

Litt om vår bakgrunn:

- Finn: Jeg er dosent ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN), campus Porsgrunn. Min utdanning er sivilingeniør i elektro/teknisk kybernetikk fra tidligere Norges tekniske høyskole i 1986 og doktorgrad (ph.d.) fra tidligere Høgskolen i Telemark. Jeg har lang erfaring fra undervisning ved universiteter og høyskoler og kursvirksomhet for industrien og har også arrangert fagdager for elever ved videregående skoler i Grenland. Jeg har brukt programmering til problemløsning i teknisk kybernetikk siden 80-tallet.
- Marius: Jeg er professor i matematikk med simulering og modellering som hovedområder ved USN, campus Porsgrunn. Siden 2010 har jeg undervist i matematikk, algoritmisk tenkning og programmering i Python ved ingeniørstudiet. I perioden 2004–2012 jobbet jeg med matematiske modeller og utvikling av algoritmer ved Simula Research Laboratory i Oslo. Jeg har gjennom flere år vært partner i senteret for fremragende undervisning – Center for Computing in Science Education, UiO. Jeg har en doktorgrad (ph.d.) i anvendt matematikk fra Universitet i Bergen (2004).

Programmering i Python inngår i fagene vi underviser, og vi bruker Python i forskningsprosjekter.

Python er blitt et av de mest populære programmeringsspråkene i verden. Det skyldes at Python er brukervennlig, kraftig og helt gratis!

Python er et engelskspråklig programmeringsspråk i den forstand at terminologien i programmeringsmiljøene og i dokumentasjonen er på engelsk. Etter vår mening er det fornuftig å bruke den opprinnelige engelske terminologien og ikke finne opp norsk Python-terminologi, med mindre det faller helt naturlig. En alternativ «skyggeterminologi» kan skape misforståelser. Ellers bruker vi selvsagt norske ord og uttrykk der det er naturlig.

I boken viser vi hvordan du kan programmere algoritmer fra scratch, f.eks. algoritmer for numerisk integrasjon og simulering. Vi tror at du dermed vil utvikle en grunnleggende forståelse av matematisk problemløsning med algoritmer samtidig som du lærer programmering.

Boken er basert på såkalt prosedyreorientert (engelsk: procedural programming), som vi kan betrakte som «tradisjonell» programmering. Python gir også mulighet for objektorientert programmering (engelsk: object-oriented programming – OOP), men boken beskriver ikke slik programmering.

Boken har to deler. Del 1 – Grunnleggende Python-programmering omfatter bl.a. plotting med Matplotlib-pakken og numerisk databehandling med Numpy-pakken basert på sin array-datatype, eller strengt tatt: `numpy.ndarray`¹, og sine funksjoner for effektiv matematisk programmering. Del 2 – Anvendt Python-programmering dekker viktige og spennende realfaglige anvendelser.

Boken inneholder mange eksempler. Noen av eksemplene *illustrerer* en metode eller framgangsmåte og følger etter at den aktuelle metoden er forklart. I andre eksempler *introducerer* vi en metode. Lenker til programmene er angitt i boken. Programmene er også listet opp på bokens hjemmeside på <http://techteach.no/python>.

Et undervisningsopplegg for læring av Python-programmering må selvsagt inkludere øvingsoppgaver. Vi har lagt inn oppgaver med detaljerte løsninger i slutten av hvert kapittel. I løsningene til oppgavene i del 1 av boken er programkoden gjengitt. I løsningene i del 2 har vi valgt kun å angi lenker til programmene fordi programmene i del 2 gjerne er relativt store. Programmene er også listet opp på bokens hjemmeside på <http://techteach.no/python>.

Hvis du underviser studenter eller elever, kan du bruke oppgaver i boken direkte eller som grunnlag for dine egne oppgaver.

Vi har valgt å bruke samme fonttype og fontstørrelse på både vanlig tekst og pythonske (Python-spesifikke) navn og begreper. Det framgår av konteksten hva som er norsk og hva som er pythonsk.

Boken er basert på Python 3.7 som kjører på en PC med Windows 10.

Takk til alle som har bidratt med kommentarer og innspill til boken! Vi nevner spesielt Adrian Bergflødt for nitidig sjekk av kode og tekst.

Vi håper boken er lærerik og lett å lese. Dersom du har kommentarer til boken, kan du gjerne sende dem til en av våre e-postadresser angitt nedenfor.

Med hilsen

Finn Aakre Haugen
finn.haugen@usn.no

Marius Lysaker
marius.lysaker@usn.no

---

¹n-dimensjonal array